

คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในองค์การภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นการใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยได้นำองค์การภาคประชาสังคมมาเป็นกรณีศึกษา จำนวน 3 แห่ง ประกอบไปด้วย (1) คณะกรรมการรณรงค์เพื่อสิทธิมนุษยชน (2) สมาคมสิทธิและเสรีภาพประชาชน และ (3) คณะกรรมการรณรงค์เพื่อประชาธิปไตย มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อสร้างแนวทางการบริหารองค์การภาคประชาสังคมตามหลักการธรรมาภิบาลได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้กับองค์การภาคประชาสังคมอื่นได้ต่อไป

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งจากคณะกรรมการผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ขององค์การภาคประชาสังคมทั้ง 3 แห่ง รวมทั้งจากการสังเกตจากการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งการวิเคราะห์จากเอกสาร พบว่า (1) การบริหารขององค์การภาคประชาสังคมเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบไปด้วย 6 มิติ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสและตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งแต่ละองค์การได้มีการใช้หลักการธรรมาภิบาล

ในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างในประเด็นรายละเอียด ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของนโยบาย รูปแบบองค์กร ภาวะผู้นำ และทักษะความสามารถของบุคลากร ในองค์กร (2) ธรรมชาติในองค์การภาคประชาสังคมส่วนใหญ่เกิดจากความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของธรรมชาติ ซึ่งจะเน้นถึงหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ก็ได้คำนึงถึงหลักการต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญที่สามารถเรียงลำดับกันลงมา ได้แก่ ความรับผิดชอบ การมีคุณธรรม ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ หลักนิติธรรม และความคุ้มค่า (3) ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารตามหลักการธรรมชาติเกิดจากขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ และประชาชนอย่างชัดเจน ทำให้ปัจจุบันองค์การแต่ละแห่งต้องแสวงหาวิธีการบริหารองค์การให้เกิดความอยู่รอด รวมทั้งการผู้สนับสนุนด้านงบประมาณด้วยตนเอง (4) ทุกฝ่ายขององค์การที่ประกอบไปด้วย คณะกรรมการผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ ต้องช่วยปลูกฝังให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของหลักการธรรมชาติอย่างทั่วถึงและเป็นรูปธรรม (5) ผู้บริหารองค์การจะเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะให้ความสำคัญถึงหลักธรรมชาติอย่างจริงจัง จึงจะทำให้ธรรมชาติเป็นหลักการที่สามารถนำมาใช้ได้ ในองค์การภาคประชาสังคมอย่างประสบความสำเร็จ และยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งนี้ คือ (1) องค์การภาคประชาสังคมควรใช้แนวทางการบริหารตามหลักธรรมชาติ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และตรวจสอบได้ หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาพัฒนาการบริหารขององค์การอย่างจริงจังยิ่งขึ้น โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งถือว่าเป็นหลักสำคัญของการบริหาร ซึ่งสามารถจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนช่วยสำหรับการสนับสนุนการทำงานขององค์การในเรื่องต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนเรื่องทุน หรือการเป็นแนวร่วมในการสร้างพลังขับเคลื่อนองค์การ เป็นต้น (2) การส่งเสริมการทำงานขององค์การภาคประชาสังคมให้เป็นไปตามหลักธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรมจะต้องคำนึงถึงบริบทขององค์การภาคประชาสังคม วัฒนธรรมการทำงานแบบองค์การภาคประชาสังคม ความพร้อมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี เพื่อสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับองค์การภาคประชาสังคมต่อไป

This dissertation in which qualitative research methodology is used aims to examine good governance in civil society organizations. Three civil society organizations namely (1) Campaign Committee for Human Rights (2) Union for Civil Liberty (UCL) and (3) Campaign for Popular Democracy (CPD) are studied. The objectives of this research are to develop ways to properly administrate civil society organizations on the basis of good governance principles as well as to apply those ways to any other civil society organizations.

According to in depth interviews with board of directors, administrators and relevant officials from those three civil society organizations, real operation observation and documentary analysis, (1) civil society organization administration follows good governance principles covering six aspects:

Principle of Rule of Law, Principle of Integrity, Principle of Transparency and Accountability, Principle of Participation, Principle of Responsiveness and Principle of Cost-effectiveness. Good governance principles are implemented by each civil society organization in relatively similar way, except for small details that vary according to policies, organizational structure, leadership and competency of staffs of that particular civil society organization. (2) Good governance in most civil society organizations derive from knowledge and understanding of good governance principles with particular focus on participatory administration. Meanwhile, the recognition of the importance of other principles is according to the following hierarchy: Responsiveness, Integrity, Transparency and Accountability, Rule of Law and Cost-effectiveness. (3) the lack of full supports from government and public is an obstacle to the administration under good governance principles. This is a reason why, currently, each civil society organization needs to be administrated for survival and to strive for financial support on its own. (4) all concerned parties: board of directors, administrators and relevant officials should concretely and comprehensively instill the understanding and the recognition of the importance of good governance among the staffs. (5) The administrators should also act as a role model in giving emphasis to good governance principles so that they can be implemented across the civil society organizations in a fruitful and sustainable way.

This research suggests that (1) civil society organizations should implement Principle of Rule of Law, Principle of Integrity, Principle of

Transparency and Accountability, Principle of Participation, Principle of Responsiveness and Principle of Cost-effectiveness in developing their administration with particular attention to the Principle of Participation. This is due to the fact that public participation is integral to civil society organization administration in many extents e.g. providing financial supports and being a “united front” in steering the organization. (2) the promotion of civil society organizations’ works under good governance principles can be realized concretely if the context of civil society organizations, their work cultures, the preparedness of their administrators and relevant officials as well as technological changes are taken in account. This aims to tailor those principles to suit with individual civil society organizations.